

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Dějepisná olympiáda
48. ročník, 2018/2019

školní kolo - zadání

Č.

Počet bodů: _____

Jméno a příjmení: _____

Tematické zaměření ročníku: **„Za poznáním, za obchodem i za prací aneb
Cesty jako tepny civilizace“.**

***Důležité upozornění** – u každé otázky je rámeček, který uvádí maximální počet bodů za otázku, do prázdného políčka se pak doplní získaný počet bodů. Celkem je možné získat **70 bodů**.
(Adresy vyplňte až po ukončení soutěžního kola, zejm. u prací postupujících do vyššího kola.)*

Úkol č. 1

Již nejčasnější slovanská historie našich zemí je poznamenána fenoménem cestovatelství. Vždyť již před polovinou 7. století se jeden cestující obchodník stal dokonce vládcem Slovanů žijících na našem území.

Napiš,

a) jak se tento muž jmenoval, _____

b) odkud pocházel, _____

c) proti kterým dvěma protivníkům našim Slovanům pomohl.

_____ a _____

4 body	
--------	--

Úkol č. 2

Přečti si následující úryvek (A. Jirásek: Staré pověsti české) a doplň podle smyslu. Využij možnosti v nabídce pod textem.

„Již si nebudeme stýskati, neboť jsme našli kraj, kde zůstaneme a sídla zarazíme. Vizte, to je ta _____ (1), kterou jste hledali. Často jsem vám o ní mluvil a sliboval, že vás do ní uvedu. To je ta země _____ (2), zvěře a ptáků plná, _____ (3) oplývající. Na všem budete mít hojnost a bude vám dobrou obranou proti nepřátelům. Hle, země po vaší vůli! Jen jména nemá; rozvažte, jakým jménem by měla být jmenována.“

Nabídka:

- (1) rodina, země, voda, vesnice
- (2) přemyslovská, česká, hledající, zaslíbená
- (3) medem, jídlem, vodou, jantarem

Kdo tato slova podle pověsti pronesl? _____

4 body	
--------	--

Úkol č. 4

Urči, o které středověké národy se jedná.

a) Po velké náboženské změně podnikli během 7. – 8. století mohutnou expanzi, při níž ovládli rozsáhlé území od Indie po severní Afriku a Španělsko.

b) Byli proslulými mořeplavci a obávanými nájezdníky v severních částech Evropy od Ruska až po Británii, osídlili Island a Grónsko.

c) Po zničení jejich hlavního kultovního místa se rozptýlili po celé Evropě (žili v tzv. diaspoře), kde pobývali převážně ve městech a živili se jako obchodníci a bankéři, neboť měli jako jinověrci zakázáno vlastnit půdu.

3 body	
--------	--

Úkol č. 5

Řeky byly od nejstarších dob využívány jako přirozené komunikace. Zároveň však také tvořily překážku, kterou museli cestovatelé překonávat.

Napiš,

a) kde byl v našich zemích vybudován nejstarší kamenný most, _____

b) kterou řeku přemostoval, _____

b) kde stojí nejstarší dochovaný kamenný most, _____

d) kterou řeku přemostuje. _____

Později se lidé na cestách často setkávali v blízkosti mostů nebo na mostech se sochou nejpopulárnějšího českého světce barokní doby. Jak se tento světec jmenuje?

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 6

Od přelomu 12. a 13. století přichází na naše území mnoho cizinců a usazují se zde.

a) Jak se tomuto procesu usazování cizinců v neobydlených částech českých zemí říká?

(k) _____

b) Odkud tito noví obyvatelé především přišli? (uved' název současné země)

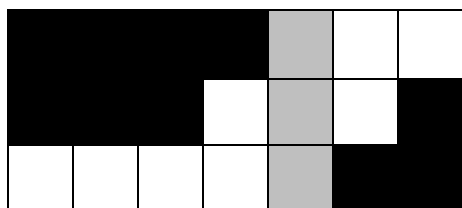
c) Kterou část našich zemí osídlili?

(p) _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 7

Tajenka ti prozradí, které zvíře se u nás ve středověku nejčastěji používalo pro přepravu těžších nákladů.

latinsky „cesta“

cenný obchodní artikl (je nad zlato)

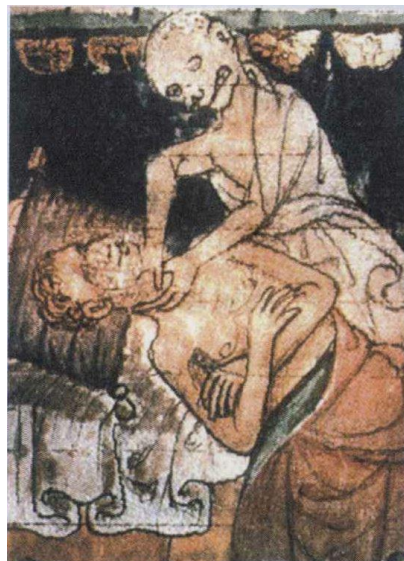
jednohlasý sborový zpěv (prosluli jím zejména husité při tažení na Domažlice)

Tajenka: _____

4 body	
--------	--

Úkol č. 8

Odvrácenou tváří rozmachu cestování ve vrcholném středověku byla i větší pravděpodobnost šíření epidemií. Na obrázku je symbolicky vyjádřena zkušenost Evropanů s epidemií, která se od 14. století rozšířila kvůli obchodu z Orientu po Evropě. Jejím hlavním přenašečem byly krysy, resp. blechy, které na sobě krysy hostily.

O kterou nemoc jde? _____

Která stavba v centrech měst úbytek obyvatel pod vlivem této nemoci připomíná?

2 body	
--------	--

Úkol č. 9

Rozvoj mořeplavby a zeměpisných znalostí v barokní době vedl k rozvoji obchodu.

Jedná se o počátky (e) _____ (k) _____.

Který kontinent byl zdrojem černých otroků a slonoviny? _____.

Který kontinent zásoboval ostatní kontinenty výrobky z manufakturní výroby?

_____.

3 body	
--------	--

Úkol č. 10

Poselstvo českého krále se vydalo v letech 1465-1467 na cestu po Evropě.
Do textu doplň jména osob.

Využij nabídku: Lev z Rožmitálu – Václav Šašek z Bírkova – Jiří z Poděbrad.

_____ chtěl předložit evropským panovníkům návrh na
mírový svaz křesťanských států. Vysílal proto do zahraničí poselstva šlechticů. Nejznámější
cestu poselstva vedl _____. Jeho slavné putování po
evropských dvorech zaznamenal _____.

Po území kterých dnešních států poselstvo putovalo (v pořadí podle šipek v mapě, opakuje-li se
některý stát, stačí uvést jednou)?

Česká republika –

11 bodů	
---------	--

Úkol č. 11

Z nabízených pojmů vypiš čtyři, které se vztahují k tzv. kavalírským cestám české šlechty.

Nabídka: 16. století – nejvyšší zemští úředníci – mladí šlechtici – cesty za obchodem – cesty na zkušenou – Itálie – Amerika – 14. století

4 body	
--------	--

Úkol č. 12

Mapa zachycuje místa pobytu významného českého vzdělance, který musel odejít ze své rodné země a většinu života strávil v cizině.

Uveď jeho celé jméno:

Na území kterých dnešních států se nacházejí města, v nichž tento muž pobýval?

Toruň:

Haag:

Heidelberg:

Lešno:

5 bodů	
--------	--

Úkol č. 13

V textu zakroužkuj u podtržených slov správnou možnost.

První písemný popis Prahy zapsal kupec Ibrahím ibn Jakúb. Tento obchodník byl

Žid – Němec – Arab, ale žil ve Španělsku – v českých zemích – v Polsku.

2 body	
--------	--

Úkol č. 14

Rozhodni, zda jsou pravdivé následující věty. Všechny se vztahují ke křížovým výpravám do Svaté země.

Svatou zemí je myšlena Palestina.

ANO – NE

Důvodem byla snaha o osvobození Svaté země od Turků.

ANO – NE

Podle toho, že výpravy křížovaly Balkánský poloostrov, nazývají se křížové.

ANO – NE

Účastníci křížových výprav se nazývali křížovníci.

ANO – NE

4 body	
--------	--

Úkol č. 15

Napiš, kdo vykonal tyto cesty.

a) Cesta do Kostnice, odkud se již nevrátil: _____

b) Cesta do Polska, která však skončila jeho smrtí v Olomouci: _____

c) Cesta do Brixenu a zase zpět: _____

3 body	
--------	--

Úkol č. 16

Vytvoř správné dvojice:

1. George Stephenson	a. první let balonem
2. James Watt	b. první kolesový parník
3. bratři Montgolfierové	c. první parní lokomotiva
4. Robert Fulton	d. parní stroj

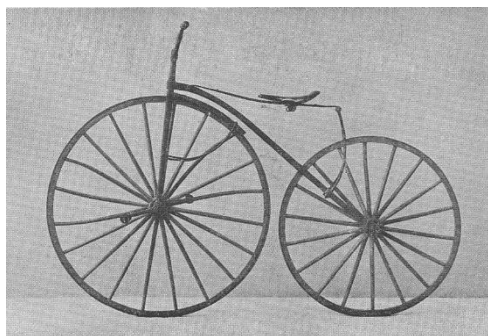
1. _____, 2. _____, 3. _____, 4. _____

4 body	
--------	--

Úkol č. 17

Napiš, jak se nazýval tento předchůdce současného jízdního kola? (v) _____

Napiš, ve které části konstrukce kola se nacházely pedály.

2 body	
--------	--

Úkol č. 18

Větší pohyb obyvatelstva, snadnější stěhování za prací, zrychlení přenosu informací, zrychlení cestování.

Který suchozemský vynález první poloviny 19. století charakterizují uvedené skutečnosti?

1 bod	
-------	--

Celkem:

70 bodů	
----------------	--

ROZŘAZOVACÍ ÚKOL

Jeden druh cestování - kočování- souviselo se vznikem českého divadla. Napiš celá jména dvou osobností, které české divadlo ovlivnily na konci 18. století a v první polovině 19. století.

a) Byl českým loutkářem, vymyslel postavu Kašpárka. _____

b) Byl dramatikem a hercem, jednou z jeho nejznámějších divadelních her je Strakonický dudák.

**Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1**

Dějepisná olympiáda

48. ročník, 2018/2019

školní kolo – řešení

Tematické zaměření ročníku: „**Za poznáním, za obchodem i za prací aneb
Cesty jako tepny civilizace**“.

Úkol č. 1 a) Sámó; b) z Frank/Francké říše; c) Avarům a Frankům/Dagobertovi	4 body
Úkol č. 2 země, zaslíbená, medem; (praotec) Čech	4 body
Úkol č. 3 Konstantin (Cyril) a Metoděj; Soluň/Thessaloniki; Velká Morava; staroslověnština; hlaholice; A	6 bodů
Úkol č. 4 a) Arabové; b) Vikingové/Normané/Varjagové; c) Židé	3 body
Úkol č. 5 a) v Praze; b) Vltavu; c) v Písku; d) Otavu; sv. Jan Nepomucký	5 bodů
Úkol č. 6 a) kolonizace; b) Německo; c) pohraničí	3 body
Úkol č. 7 via; sůl; chorál; tajenka: vůl	4 body
Úkol č. 8 mor; morový sloup	2 body
Úkol č. 9 evropského kolonialismu; Afrika; Evropa	3 body

Úkol č. 10	11 bodů
Jiří z Poděbrad; Lev z Rožmitálu; Václav Šašek z Bírškova; Česká republika – Německo – Belgie – Velká Británie – Francie – Španělsko – Portugalsko – Itálie – Rakousko	
Úkol č. 11	4 body
16. století; mladí šlechtici; cesty na zkušenou; Itálie	
Úkol č. 12	5 bodů
Jan Amos Komenský; Polsko; Nizozemí; Německo; Polsko	
Úkol č. 13	2 body
Žid; ve Španělsku	
Úkol č. 14	4 body
ANO; ANO; NE; NE	
Úkol č. 15	3 body
a) Jan Hus; b) Václav III.; c) Karel Havlíček Borovský	
Úkol č. 16	4 body
1c; 2d; 3a; 4b	
Úkol č. 17	2 body
velocipéd; na předním kole	
Úkol č. 18	1 bod
železnice	
Celkem:	70 bodů

ROZŘAZOVACÍ ÚKOL

Matěj Kopecký; Josef Kajetán Tyl

Soutěžní úkoly a řešení vytvořili členové Ústřední komise Dějepisné olympiády:

Mgr. Václava Korcová (předsedkyně poroty), Mgr. Lenka Broklová, Mgr. Irena Náprstková, Mgr. Jaroslav J. Gloser, Mgr. Josef Vávra.

Recenzi soutěžních úkolů a didaktického zpracování provedla:

Mgr. et MgA. Iva Vachková, Ph.D.